

Els set elements

ANNA MALUQUER

ASSAIG

Albert Folch, *La ciència del futbol*.
EMPÚRIES. Barcelona, 2004.

Les trajectòries professional i lúdica d'Albert Folch el defineixen com un clar practicant de la redita dita *mens sana in corpore sano*. Nascut a Barcelona el 1966, el 1994 es doctorà en ciències físiques per la Universitat de Barcelona. El postdoctorat el féu al departament de química del Massachusetts Institute of Technology i al Center for Engineering in Medicine de la Universitat de Harvard. Des de l'any 2000 treballa com a professor al departament de bioenginyeria de la Universitat de Washington, a Seattle. Allà també dirigeix un laboratori on, juntament amb dotze investigadors més, es desenvolupen dispositius microflúidics per a estudis cel·lulars. I alhora que Albert Folch bastia el seu jo científic, cultivava el seu jo més visible i palpable practicant esport. Ha estat migcampista a tots els equips de futbol de les diferents universitats on ha estudiat i on ara treballa. I sembla que no ho fa malament: va ser el màxim go-

El barceloní Albert Folch combina en el llibre les dues branques que domina: la ciència i el futbol

lejador a la Greater Seattle Soccer League la temporada primavera/hivern del 2003. Mogut per les ganes d'apropar allò que sembla inabastable, en aquest llibre l'autor combina les dues branques que domina: ciència i futbol. Com ens diu en la introducció, és un llibre escrit entre experiment i experiment i partit i partit.

L'autor parteix dels elements necessaris per poder realitzar un partit de futbol, que són set: la pilota, el camp, el xut, el futbolista, el porter, el públic i l'àrbitre. Va desgranant cada element de tal manera que ara ens acosta a les realitats més diminutes, ara a les panoràmiques més universals.

La pilota li serveix per parlar de la composició cel·lular de la part externa de la pell o de com construir l'esfera perfecta. Sabrem que aquella honesta pilota original era una bola de cautxú coberta de pell i untada amb greix. No sabrem gairebé res de les que es fan avui. Només en sabrem que són fetes de polímers i materials sintètics guardats en secret per les marques comercials. Amb l'excusa de les mesures del camp, fa una dissertació sobre la divisió del temps i de la matèria. La gespa del camp el du a parlar-nos d'una de les propietats més espectaculars de la vida: la de perpetuar-se mitjançant la reproducció i la

ALBERT FOLCH, AUTOR DE 'LA CIÈNCIA DEL FUTBOL'

cooperació. És així com ens descobreix l'herba, un ésser capaç de regenerar-se després de rebre les 372.600 trepitjades d'un partit! Un ésser generós que acull infinitat de vides i és capaç de retornar a l'atmosfera part de l'oxigen que els futbolistes consumeixen en jugar! També fa una anàlisi de les con-

dicions dels altres planetes del nostre sistema solar per veure si s'hi podria jugar o no un partit de futbol. El xut li serveix per parlar-nos de les lleis de Newton. El seu càlcul diferencial ens permet esbrinar la velocitat a què sortí la pilota dels peus de Koeman en la falta llançada contra el Reial Madrid en el 5-0 del 1994. El personatge del futbolista li serveix per parlar del funcionament del cervell i del clar avantatge dels jugadors ambidextres, com ara Cruyff. El porter el compara amb un heroi que lluita contra la llei de propagació físico-química de l'impuls nerviós i contra la llei de la gravetat. El potent xut que llança en sacar des de la porteria li serveix per parlar-nos de com es va esbrinar que la Terra no era plana. La massa anomenada públic ens aboca a la teoria quàntica sobre com predir els esdeveniments. El darrer element que Albert Folch dissectiona és el més controvertit: l'àrbitre. Ens demostra com n'és de difícil per a un linier detectar la posició del fora de joc. Per fer-ho, es basa en la teoria de la relativitat d'Einstein. L'espai i el temps no són absoluts sinó relatius a l'observador. Sembla que s'equivocarien menys els àrbitres si, en la situació del fora de joc, per comptes de guiar-se per la seva percepció sobre la posició d'atacants i defensors, s'ho juguessin a cara o creu.

No sé si un jugador és capaç d'anar pensant en totes aquestes qüestions mentre xuta una pilota o dribla un contrari, però poden anar perfeccionant la tècnica. Tenen 6.000 o 7.000 milions d'anys abans el Sol no explotí en un gran cataclisme còsmic que acabaria amb la vida i, per tant, amb el futbol.

POESIA

Carles Hac Mor, *M'he menjat una cama*.
Premi Cadaqués a Rosa Laveroni 2003.
PROA. Barcelona, 2004.

“Significats atzarosos. Collage retallat. Manca de gràcia, d'imaginació, de disseny intencional. Histèria descontrolada”. Aquesta nota –ben pròxima a una declaració agònica de principis– apareix com a cita en el volum, al costat d'unes altres de Dostoievski i de Gabriel Ferrater, i s'atribueix a un “membre de jurat de premi literari” del qual, com és lògic, no se n'ofereix fitxa detallada. Tampoc se'ns dóna compte del manuscrit al qual haurien estat etzibades les consideracions transcrits, tot i que la major part d'unes suposicions hipotètiques confluirien fàcilment cap a alguna de les tonalitats del roig, sempre abastables i fluctuants, que irradien ara i adés en el poeta Hac. Entretant, i posats a afegir llenya al foc, també podem assegurar que la sentència radical que ens ocupa no pot contenir en cap cas ni un bri de resposta solvent al títol coratjós de Ferrater, *Menja't una cama*, és a dir, la nota no és inventada; té mans i té ullals, per bé que respon sense reserves a una determinada percepció de pen-

De brases rere el sol més apte

ROGER COSTA-PAU

jarella –no pas tan llunyana entre nosaltres– de l'obra global hacmoriana. No reblarem ara el clau de les flacors ambientals, perquè, conjetures i apreciacions a banda, resulta evident que la crida directa a Gabriel Ferrater no té en el poeta del roig la menor consigna de rèplica premeditada, ben al contrari; es manifesta en qualsevol cas en el més dilatat dels incentius a visitar les potències literàries del poeta reusenc tothora present.

De *Fer safor* (Cafè Central, 2001) en avant, i de cara a assajar un esbós de lectura mínima de conjunt (seguim el fil de dos articles anteriors, publicats en aquestes mateixes pàgines el 2-I-03 i el 22-I-04), apuntarem que *M'he menjat una cama* pot fer ben bé de nus d'una trilogia que s'hauria inaugurat amb *Cabrafiga*, aparegut a Emboscall el 2002, i que es clouria amb *Metafonia*, publicat un any més tard a Cafè Central; per uns motius que no responen a unes voluntats estructurals o organit-

zatives per part de l'autor sinó més aviat a unes emanacions equidistants, o coincidents, en les pulsacions i les textures que es dibuixen en el seu desplegat i en l'escriptura respectiva. Parlem d'apunt, de capteniment subjectiu, si voleu, i no pas de formulacions estrictes; entre altres motius, perquè la redacció dels tres llibres coincideix en el temps com a mínim amb dos volums més: *Com aquell qui diu* (Emboscall, 2004) i *Ad libitum*, ara mateix inèdit però a punt de veure la llum.

L'EFLUXIÓ DEL POEMA ÚNIC

“Pomes peres grosella / figures i vinga glaçons / del banc i corrents / prosseguir amb les fronteres / comprovar astorats que cou / s'entolla de xafogor o sovint / s'hi adaptarà i a llarg tret / reconèixer-lo al pic de l'obscenitat / desusadament il·lustrat a la melsa”. Si bé és cert que els tres llibres comparteixen plenament la particularitat del poema únic, convé fer notar que en el

present *M'he menjat una cama* el text apareix seccionat en el seguit de les pàgines: un primer vers transcrit en majúscules fragmenta, sense activar-hi unes fractures extremes, les bellugors d'un ritme enfilant i volgutament destravat en una expansió vers les efluxions múltiples en les quals no hi mancaren les al·lògiques ventríloques que són fruit del desvari de la raó dut al cim i del procés mateix de construcció i desconstrucció paral·leles. També en la llengua, Carles Hac Mor concentra unes densitats que a hores d'ara ja ni poden ser contemplades des de la nomenclatura tècnica, per bé que han esdevingut essència mateixa, indèstria, de l'escriptura i del pensament. Heus aquí, per exemple, la profusió de moltes reestructuracions sintàctiques i morfològiques com un dels engranatges de l'escriptura il·limitant, el fonament de la qual és just el mateix desfonament a mercè d'una antiteoria paraparèmica que versaria sobre la desarticulació del llenguatge en la seva creixença vers les no-consolidacions ni de sentit ni de discurs...

Per no ser esclau del pebre, que no vol dir pas ser-ne perforat –i amb tot el Ferrater que, juntament amb Chomsky, Hölderlin, Paul Celan i Pompeu Fabra, indueix a parar compte per la singularitat d'allò robat en un origen–, en *M'he menjat una cama* reapareix, fet i fet, l'Hac Mor que sempre és l'Hac: el poeta del roig malleable i ascendent.